

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворчого мистецтва	Рівень вищої освіти	перший
Кафедра	Міжкультурної комунікації в креативних індустріях	Рік навчання	3
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Обов'язкова
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	5

УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Семестр 5 (осінь 2026)

ОПП «Графіка»**ОПП «Стріт-арт і монументальне мистецтво»****ОПП «Станковий живопис»****ОПП «Станкова і монументальна скульптура»****ОПП «Реставрація та експертиза творів мистецтва»****ОПП «Мистецтвознавство»**

Викладачі	Борбунюк Валентина Олексіївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації в креативних індустріях Калашник Оксана Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації в креативних індустріях
E-mail	kalashnyk.oksana@ksada.org borbuniuk.valentyna@ksada.org
Заняття	<u>Семестр 5 (осінь 2026)</u> <u>3-й рік навчання</u> 2 год. на тиждень (дистанційно)
Консультації	2 год. на семестр (екзаменаційні, за розкладом)
Адреса	к. 301, поверх 3, корпус 2, вул. Мистецтв, 6

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронне листування (Google Classroom). Усі виконані завдання подаються виключно через Google Classroom. Файли підписувати у такий спосіб: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* – *doc, docx, ілюстрації* – *jpeg, pdf*. Роботи, що виконані самостійно або індивідуально, повинні бути надіслані в Google Classroom. Роботи, надіслані через інші канали (месенджери), не приймаються до розгляду. Термін завантаження завдань визначається в Google Classroom. Роботи, подані із запізненням, оцінюються зі зниженням балів або можуть не зараховуватися (за рішенням викладача).

Екзаменаційні консультації, як і заняття, відбуваються відповідно до розкладу.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Студент третього року навчання повинен мати узагальнені й систематизовані знання з української мови, набуті у школі та упродовж перших двох років навчання, бути сформованою мовною особистістю, обізнаною з культурою усного і писемного мовлення (відповідно до Закону України № 2704-VIII від 25.04.2019 «Про забезпечення функціонування української мови як державної»).

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Навчальними матеріалами для читання є оригінальні монографії та періодична література українською мовою за фахом, що опановує студент, яку здобувачі добирають самостійно з урахуванням рекомендацій викладача.

1. Дизайн і ергономіка: українсько-англійський термінологічний словник. Харків: ХДАДМ, 2021. 240 с.
2. Український правопис [Електронний ресурс]. 2026. URL: <https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/2026/rishennja-komisiji/01-03/sdm-ukrayinskii-pravopis-vidannia.pdf>
3. «ХУДПРОМ: Український журнал з мистецтва і дизайну» (Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв). [Електронний ресурс] : URL: <https://hudprom.org.ua/index.php/hp>.
4. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ: Алерта, 2025. 536 с.

ПОКЛИКАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Свої додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо можна запропонувати переглянути за покликанням (Google Meet та Google Classroom).

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word, Microsoft PowerPoint.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою курсу є підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні.

Завдання курсу зумовлені встановленими вимогами до знань для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня *бакалавр*, а саме:

- сформувати чітке і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності;
- забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення;
- виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні;
- розвивати творче мислення студентів; виховати повагу до української літературної мови, до мовних традицій;
- сформувати навички використання фахової термінології, редагування, коригування та перекладу наукових текстів.

Для виконання поставлених завдань до кожного практичного заняття добираються різні усні та письмові вправи, виконання яких закріплює на практиці засвоєні теоретичні знання. Для активізації розумової діяльності студентів, крім традиційних вправ, виконуються й такі види роботи, як завдання з використанням різних видів словників, вправи на заміну одних синтаксичних конструкцій іншими, скорочення і поширення тексту, різні описи й твори, студенти вчаться добирати синоніми, антоніми, пароніми до запропонованих лексем та складати з ними речення, проводити монологічні усні перекази та діалоги, бесіди, виступи перед аудиторією з повідомленням чи доповіддю тощо. Систематично організовується самостійна робота студентів зі словниками, навчальними посібниками та іншою додатковою літературою.

До закінчення курсу студенти повинні:

- ґрунтовно засвоїти норми сучасної української літературної мови й практично оволодіти ними;
- правильно використовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів;
- влучно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності;
- сприймати, відтворювати, редагувати тексти офіційно-ділового й наукового стилів;
- укладати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їхню специфіку;
- послуговуватися лексикографічними джерелами (словниками) та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА

Загальні компетентності	ЗК 3. Здатність спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
--------------------------------	---

ОЧІКУВАНІ ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 3. Формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна вивчається упродовж одного семестру на 3 курсі (3 кредити ECTS, 90 навчальних годин, зокрема, 2 години – лекційне онлайн-заняття, 28 годин – практичні онлайн-заняття та 60 годин – самостійна та індивідуальна робота). Усього курс складається з 2 модулів та 8 тем. Студенти виконують 1 контрольну роботу. Вивчення дисципліни закінчується іспитом.

МОДУЛЬ І.

Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування

Тема 2. Основи культури української мови

Тема 3. Риторика і мистецтво презентації

Тема 4. Культура усного фахового спілкування

МОДУЛЬ ІІ.

Тема 5. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації

Тема 6. Українська термінологія у професійному спілкуванні

Тема 7. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні

Тема 8. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних (2 год.) та практичних занять (28 год.). Семінарські та лабораторні заняття не передбачені. Самостійна робота здобувача спрямована на відшліфовування практичних навичок та закріплення теоретичного матеріалу. Зміст самостійної роботи містить читання оригінальних монографій та періодичної літератури українською мовою за фахом студента, що добираються самостійно з урахуванням рекомендацій викладача, а також підготовку усних доповідей для участі у конференціях та написання тез.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є іспит – у 5 семестрі. Для отримання іспиту необхідно пройти рубіжні етапи контролю у формі перевірок поточної та самостійної робіт, а також виконати 1 контрольну роботу, що передбачає підготовку фахової доповіді на актуальну тему професійного спрямування з презентацією та її публічним представленням.

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Опанування курсу відбувається в онлайн-форматі через Google Meet та Google Classroom.

Студент зобов'язаний приєднуватися до занять вчасно для перевірки справності обладнання та уникнення технічних затримок. Систематичні запізнення прирівнюються до часткової відсутності. Студент повинен мати ввімкнену камеру та мікрофон (за потреби), щоб підтвердити свою присутність на занятті. Виключення можливі лише з дозволу викладача або у разі вимкнення світла з певних причин. Використання сторонніх програм або ресурсів, не пов'язаних з навчанням (соцмережі, ігри тощо), під час занять, забороняється.

Студенти повинні дотримуватись академічної етики у віртуальному середовищі: повага до викладача і одногрупників, відсутність перебивань, некоректних висловлювань та небажаних шумів у мікрофоні.

Технічні проблеми (нестабільне інтернет-з'єднання, несправність пристрою тощо) не звільняють від обов'язку засвоїти пропущений матеріал. У таких випадках студент повинен повідомити викладача та виконати завдання самостійно.

У разі відрядження, хвороби тощо викладач має право перенести заняття на інший день або час за попередньою узгодженістю зі студентами та завідувачем кафедри.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Систематичні пропуски занять без поважних причин можуть стати підставою для недопуску до підсумкового контролю.

Пропуски занять визнаються поважними за умови подання підтвердних документів в деканат відповідно до правил Академії, через:

- хворобу;
- події, пов'язані з позанавчальною діяльністю Академії;
- форс-мажорні обставини (правила безпеки);
- юридичні зобов'язання.

Подальші дії регламентуються Положенням «Про організацію освітнього процесу в Харківській державній академії дизайну і мистецтв»: <https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2026/01/osvitnij-proczes-2025.pdf>.

У випадку оголошення повітряної тривоги або необхідності перебування в укритті, студент має право негайно від'їхати від онлайн-заняття для забезпечення особистої безпеки. Викладач враховує зазначені обставини як поважні причини відсутності або несвоєчасного виконання завдань.

Пропущений матеріал з форс-мажорних причин здобувач опрацьовує самостійно за наданими викладачем матеріалами.

Домашні завдання, термін подання яких збігся з часом повітряної тривоги чи іншої надзвичайної ситуації, можуть бути завантажені із затримкою без зниження балів. Для цього студент має повідомити викладача через Google Classroom або інший офіційний канал зв'язку.

У випадку системних перебоїв з інтернет-зв'язком чи електропостачанням (відключення світла), студент також зобов'язаний повідомити викладача після відновлення зв'язку.

Студенти, які з тієї чи іншої причини не зможуть під'їхати і бути

присутніми на занятті онлайн, повинні опрацьовувати матеріал самостійно. Теоретичний матеріал потрібно: 1) прочитати, скориставшись підручником Шевчук С., Клименко І. Українська мова за професійним спрямуванням (Затверджено Міністерством освіти і науки України як підручник для студентів вищих навчальних закладів (Лист № 1/11-4154 від 18.05.2010)): [Електронний ресурс] : URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001711>; 2) дати відповіді на питання для самоконтролю (усно); 3) виконати вказані викладачем вправи і завдання за цим же підручником. На перевірку в Google Classroom надсилаються тільки практичні завдання (файли підписувати у такий спосіб: *прізвище_тема_1. Розширення: текст – doc, docx, ілюстрації – jpeg, pdf*).

Без засвоєння тем, передбачених програмою, і виконання відповідних запланованих завдань упродовж семестру, студент до складання іспиту не допускається.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, тезах тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не допускаються. Якщо під час рубіжного контролю помічено списування, студент втрачає право отримати бали за тему. Якщо це відбулось у процесі іспиту – студент отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

Під час виконання практичних завдань не допускається використання засобів штучного інтелекту для безпосереднього виконання завдань замість здобувача освіти, оскільки оцінюється насамперед його власна мовна компетентність, самостійність і сформованість навичок професійної комунікації.

Корисні покликання: https://naqa.gov.ua/wpcontent/uploads/2022/09/Додаток-3.-Проект-ЗУ-Про-академічну_доброчесність_липень2022.pdf.
<https://www.rada.gov.ua/news/razom/269207.html>.

Положення про академічну доброчесність у Харківській державній академії дизайну і мистецтв: <https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2025/03/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>.

РОЗКЛАД КУРСУ

МОДУЛЬ І

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль	Деталі
1 тижд.	1	лекційне заняття	Державна мова – мова професійного спілкування	2		
2 тижд.		практичне заняття	Державна мова – мова професійного спілкування	1	Усне опитування	Виконання практичних завдань

2, 3 тижд.	2	практичне заняття	Основи культури української мови	3	Усне опитування	Виконання практичних завдань
4, 5 тижд.	3	практичне заняття	Риторика і мистецтво презентації	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
6 тижд.	4	практичне заняття	Культура усного фахового спілкування	2	Усне опитування	Виконання практичних завдань
7, 8 тижд.		Модульна контрольна робота	Тренінг «Підготовка та презентація фахової доповіді»	3	Виступ із власною фаховою доповіддю, аналіз публічних виступів одногрупників	Текст доповіді з презентацією завантажується на навчальну платформу

МОДУЛЬ II

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль	Деталі
8, 9, 10 тижд.	5	практичне заняття	Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації	5	Усне опитування	Укладені ділові папери коментуються на занятті
11 тижд.	6	практичне заняття	Українська термінологія у професійному спілкуванні	2	Усне опитування	Виконання практичних завдань
12, 13 тижд.	7	практичне заняття	Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
14, 15 тижд.	8	практичне заняття	Проблеми перекладу і редагування наукових текстів	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
		Іспит				

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий модульний контроль	Загальна сума балів
Змістовий модуль № 1					Змістовий модуль № 2				ІНДЗ ¹		
T1	T2	T3	T4	Контроль на робота	T5	T6	T7	T8			
5	5	5	5	20	7,5	7,5	7,5	7,5			
40					30				10	20	100

Пояснення щодо розподілу балів за модулями:

40 балів – I модуль (20 балів за **активну*** аудиторну роботу + 20 балів контрольна робота);

30 балів – II модуль (**активна** аудиторна робота);

10 балів – індивідуальна науково-дослідна робота (участь у Міжнародному конкурсі знавців української мови імені Петра Яцика та Міжнародному мовно-літературному конкурсі імені Тараса Шевченка, участь у студентських наукових конференціях, публікація наукових тез тощо). ***Під активною аудиторною роботою** мається на увазі взаємодія студента з викладачем під час проведення контролю раніше засвоєних знань, умінь і навичок, презентація виконаних домашніх завдань, участь в обговоренні теоретичних питань тощо.

20 балів – підсумковий модульний контроль (**іспит**).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота передбачає підготовку здобувачем фахової доповіді на актуальну тему професійного спрямування з презентацією та її публічним представленням. Максимальна оцінка за контрольну роботу – 20 балів.

Бали	Критерії оцінювання
20–19 балів	Здобувач підготував змістовну, логічно структуровану фахову доповідь на актуальну тему професійного спрямування. Продемонстрував ґрунтовне опрацювання фахової інформації, доречність використаних матеріалів, самостійність та вміння формулювати власні висновки. Текст доповіді відповідає вимогам до змісту й структури, написаний грамотно, послідовно та відповідно до норм української літературної мови. Презентація змістовна, інформативна, логічно побудована, візуально доповнює доповідь. Здобувач упевнено й виразно представив роботу, продемонстрував належну культуру професійного та публічного мовлення, вільно володіє матеріалом, аргументовано відповідає на запитання.
18–16 балів	Здобувач підготував фахову доповідь на актуальну тему професійного спрямування, достатньо повно розкрив її зміст, продемонстрував належне володіння матеріалом та вміння працювати з фаховою інформацією. Доповідь має чітку структуру, логічність і послідовність викладу. Допущено незначні неточності або окремі недоліки у

¹ Бали за науково-дослідну роботу додаються до балів першого або другого модуля.

	формулюванні висновків. Презентація відповідає змісту доповіді, є достатньо інформативною та оформленою. Під час виступу здобувач упевнено презентує матеріал, дотримується норм професійного мовлення, може відповісти на запитання, однак припускається незначних недоліків під час виступу.
15–13 балів	Здобувач підготував фахову доповідь, однак тему розкрито не повною мірою. Матеріал викладено логічно, проте недостатньо обґрунтовано окремі положення та висновки. Використано фахову інформацію, але її опрацювання має переважно репродуктивний характер. У тексті доповіді наявні окремі мовні, структурні або змістові недоліки. Презентація загалом відповідає темі, але недостатньо доповнює усний виступ або містить окремі недоліки в оформленні. Під час публічного представлення здобувач володіє основним матеріалом, але виступає недостатньо впевнено.
12–10 балів	Здобувач виконав контрольну роботу, однак фахова тема розкрита поверхово. Доповідь має недостатньо чітку структуру, окремі положення викладено непослідовно або недостатньо обґрунтовано. Фахова інформація використана обмежено, власні висновки сформульовано недостатньо. У тексті є мовні, стилістичні та структурні помилки. Презентація містить основну інформацію за темою, але має недоліки у структурі, змісті або візуальному оформленні. Під час виступу здобувач демонструє часткове володіння матеріалом, має труднощі з відповідями на запитання.
9–7 балів	Здобувач підготував доповідь, але її зміст не повною мірою відповідає обраній фаховій темі. Матеріал подано фрагментарно, без належної логіки та обґрунтування. Спостерігається недостатнє опрацювання фахових джерел, відсутні або не чітко сформульовані власні висновки. Текст містить значну кількість мовних і стилістичних помилок. Презентація недостатньо відповідає змісту доповіді, має суттєві недоліки. Публічний виступ непослідовний, здобувач недостатньо володіє матеріалом і має значні труднощі з його представленням.
6–4 бали	Здобувач продемонстрував низький рівень виконання контрольної роботи. Фахову тему розкрито поверхово, матеріал викладено непослідовно, без належного обґрунтування. Доповідь містить значні змістові, мовні та структурні недоліки. Презентація не відповідає змісту доповіді. Під час виступу здобувач не володіє матеріалом, не може належно відповісти на запитання.
3–1 бал	Представлена робота не відповідає визначеному завданню. Фахова доповідь не розкриває заявленої теми. Презентація не відповідає змісту роботи. Здобувач взагалі не продемонстрував володіння матеріалом і не зміг представити результати роботи.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНУ

Екзаменаційний білет містить два завдання: 1) теоретичне питання за програмою курсу, на яке здобувач відповідає усно; 2) практичне завдання у формі тестування з питань курсу, яке здобувач виконує письмово. Підсумкова оцінка за екзамен виставляється з урахуванням якості усної відповіді на теоретичне питання та результату виконання письмового тестового завдання в сукупності. Максимальна оцінка за екзамен – 20 балів.

Бали	Критерії оцінювання
20–19 балів	Здобувач переконливо володіє матеріалом усіх тем курсу. В усній відповіді на перше (теоретичне) питання білета вичерпно, логічно й послідовно розкрив зміст питання, продемонстрував глибоке розуміння мовних, комунікативних і термінологічних понять професійного спрямування, не припустився жодної фактичної, мовної чи стилістичної помилки, вільно оперує фаховою термінологією та аргументовано відповідає на додаткові запитання екзаменатора. Письмове тестове завдання (друге питання білета) виконано правильно повністю або майже повністю (не менше 90% правильних відповідей).
18–16 балів	Здобувач показав достатнє володіння матеріалом усіх тем курсу. Усна відповідь на теоретичне питання білета логічна й послідовна, однак здобувач припустився однієї-двох незначних неточностей або фактичних помилок, у цілому впевнено відповідає на уточнювальні запитання. Тестове завдання виконано з незначною кількістю помилок (80–89% правильних відповідей).
15–13 балів	Здобувач в усній відповіді розкрив зміст теоретичного питання білета правильно, проте недостатньо повно та без належного обґрунтування окремих положень, припустився кількох фактичних помилок, відповідає на додаткові запитання невпевнено. Тестове завдання виконано з помітною кількістю помилок (65–79% правильних відповідей), що свідчить про недостатньо системне засвоєння окремих тем курсу.
12–10 балів	Здобувач фактично володіє основним матеріалом курсу, проте недостатньо глибоко розуміє теоретичне питання білета, в усній відповіді викладає його непослідовно або фрагментарно, відчуває труднощі у відповідях на додаткові запитання. Тестове завдання виконано з численними помилками (50–64% правильних відповідей), окремі теми курсу засвоєно поверхово.
9–7 балів	Здобувач недостатньо оволодів матеріалом курсу. Усна відповідь на теоретичне питання білета непослідовна, містить значну кількість фактичних помилок, здобувач не може обґрунтувати власну відповідь. Тестове завдання виконано з великою кількістю помилок (35–49% правильних відповідей), що свідчить про фрагментарне засвоєння програмового матеріалу.
6–4 бали	Здобувач майже не володіє матеріалом курсу. Теоретичне питання білета в усній відповіді розкрито фрагментарно, здебільшого неправильно, із

	грубими фактичними та мовними помилками, здобувач не може відповісти на додаткові запитання екзаменатора. Тестове завдання виконано переважно неправильно (15–34% правильних відповідей).
3–1 бал	Здобувач взагалі не володіє матеріалом курсу. Не розкрив зміст теоретичного питання білета в усній відповіді. Тестове завдання виконано неправильно або не виконано (менше 15% правильних відповідей чи відповідь відсутня).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
64 - 74	D	задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Державна мова – мова професійного спілкування.
 2. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Державна мова в Україні.
 3. Комунікативне призначення мови у професійній сфері.
 4. Професійна мовнокомунікативна компетенція.
 5. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови.
 6. Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора.
 7. Комунікативні ознаки культури мови. Типологія мовних норм.
 8. Словники у професійному мовленні. Типи словників.
 9. Соціопсихолінгвістичний аспект культури мови.
 10. Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет. Стандартні етикетні ситуації.
 11. Парадигма мовних формул. Вибір мовних одиниць у мовленні.
 12. Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування.
- Основні ознаки функціональних стилів.

13. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.
14. Текст як форма реалізації професійної діяльності.
15. Сутність спілкування. Спілкування і комунікація. Функції спілкування.
16. Види, типи і форми професійного спілкування. Основні закони спілкування.
17. Невербальні компоненти спілкування. Слухання і його роль у комунікації.
18. Гендерні аспекти спілкування. Стратегії мовленнєвого спілкування.
19. Поняття ділового спілкування. Стили та моделі ділового спілкування.
20. Поняття комунікації, типи комунікацій, перешкоди та бар'єри комунікації.
21. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію.
22. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Види публічного мовлення.
23. Мистецтво аргументації. Мовні засоби переконування.
24. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу. Техніка і тактика аргументування. Психологічні прийоми впливу на партнера.
25. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні, композиційні та комунікативні принципи презентації.
26. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування. Функції та види бесід. Співбесіда з роботодавцем.
27. Етикет телефонної розмови.
28. Наради, збори, перемовини, дискусії як форми колективного обговорення.
29. Збори як форма прийняття колективного рішення. Нарада.
30. Дискусія. «Мозковий штурм» як евристична форма, що активізує креативний потенціал співрозмовників під час колективного обговорення проблеми. Технології проведення «мозкового штурму».
31. Класифікація документів.
32. Національний стандарт України. Склад реквізитів документів.
33. Вимоги до змісту та розташування реквізитів. Вимоги до бланків документів.
34. Оформлення сторінки. Вимоги до тексту документа.
35. Документація з кадрово-контрактних питань.
36. Довідково-інформаційні документи.
37. Етикет службового листування.
38. Наукова комунікація як складова фахової діяльності.
39. Українська термінологія у професійному спілкуванні.
40. Історія та сучасні проблеми української термінології.
41. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія.
42. Термінологія обраного фаху.
43. Кодифікація і стандартизація термінів.
44. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки. Жанри наукових досліджень.
45. Оформлення результатів наукової діяльності.
46. План, тези, конспект як важливий засіб організації розумової праці.
47. Анотування і реферування наукових текстів.

48. Основні правила бібліографічного опису, оформлення покликань.
49. Реферат як жанр академічного письма. Складові реферату.
50. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до наукової статті.
51. Основні вимоги до виконання та оформлення курсової, бакалаврської робіт. Рецензія, відгук.
52. Науковий етикет.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

На заняттях викладач може рекомендувати додаткові джерела інформації.

1.Бахов І.С., Худа Н.С., Калашник О.В. Лінгвопоетика як метод аналізу художнього тексту. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Том 35 (74) № 2. Київ, 2024. С. 91–94.

2.Борбунюк В. О., Токар М. І. Мовленнєві комунікації: Навчальний посібник / Валентина Борбунюк, Марина Токар. Харків: ХДАДМ, 2026. 137 с.

3.Борбунюк В. Пейзажі з вікна у романі В. Петрова (Домонтовича) «Без ґрунту». *Національна ідентичність у мові та культурі*. Київ, 2023. С. 42–50.

4.Борбунюк В. Шедеври української сакральної архітектури у романі В. Петрова (Домонтовича) «Без ґрунту» та у працях С. Таранушенка. *Другі Таранушенківські читання: матеріали Міжнародної наукової конференції кафедри теорії і історії мистецтв ХДАДМ, 17-18 квітня 2025 року / Харківська державна академія дизайну і мистецтв*. Харків: ХДАДМ, 2025. С. 16–20.

5.Городенська К. Українське слово у вимірі сьогодення. К.: КММ, 2019. 208 с.

6.Гриценко Т.Б., Гриценко С.П., Іщенко Т.Д., Мельничук Т.Ф., Чуприк Н.В., Анохіна Л.П. Етика ділового спілкування. Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2023. 344 с.

7. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>.

8.Калашник О. В. Мікронавчання в курсах з української мови за професійним спрямуванням. *Current issues of science, prospects and challenges: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the IX International Scientific and Theoretical Conference, September 12, 2025. Sydney, Australia: International Center of Scientific Research*. Р. 99–102.

9. Калашник О. В., Олексенко О. А., Халіман О. В. Художня семантика й стилістика займенника в українській інтимній поезії II пол. XX – поч. XXI ст.: монографія. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2022. 160 с.

10.Маленко О., Борисов В. Українське мовознавство як науковий дискурс: історія, теорія, практика: навчальний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. 164 с.

11.Мацько Л. І. Стилїстика української мови : Підручник. К.: Вища школа, 2003. 462 с.

12. Мацько Л., Кравець Л. Культура української фахової мови :

навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 360 с.

13. Онуфрієнко Г. Науковий стиль української мови. Київ: Центр учбової літератури. 2021. 426 с.

14. Основи наукового мовлення: навчальний посібник: / С. А. Бронікова та ін.; за ред. І. М. Плотницької, І. Р. Ленди. Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2021. 252 с.

15. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навчальний посібник. К. : ВЦ «Академія», 2012. 216 с.

16. Український правопис [Електронний ресурс]. 2026. URL : <https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/2026/rishennja-komisiji/01-03/sdm-ukrayinskii-pravopis-vidannia.pdf>.

17. Український правопис з коментарями та примітками до нової редакції. Х.: Ранок, 2020. 320 с.

18. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ: Алерта, 2025. 536 с.

Словники

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та гол. ред. В. Т. Бусел. Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.

2. Дизайн і ергономіка: українсько-англійський термінологічний словник. Харків: ХДАДМ, 2021. 240 с.

3. Ілюстрований словник архітектурних термінів / Т. М. Клименюк, В. І. Проскураков, Х. І. Ковальчук. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 180 с.

4. Криворучко О. Ю. Сучасна архітектура. Термінологічний словник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2008. 136 с.

5. Пасічний А. М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 216 с.

6. Словник дизайнера одягу : термінологія та поняття для студентів ОПП «Дизайн одягу (взуття)», ОПП «Концептуальний дизайн». Частина І. Укл. : О.М. Лагода, В.В. Будяк ; М-во культури та інформаційної політики України, Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв. Харків : ХДАДМ, 2023. 85 с.

7. Словник з дизайну і ергономіки / В. О. Свірко, А. Т. Ашерев, О. В. Бойчук та ін. Київ : НТМТ, 2009. 131 с.

8. Словник мистецьких термінів / Г. Сотська, Т. Шмельова. Херсон: «Стар», 2016. 52 с.

9. Словник основних дизайн-термінів / уклад.: Шостачук Т. В., Колесник Н. Є. Житомир: Вид-во «ТОВ-505», 2022. 48 с.

10. Словник української мови [Текст]: в 11 т. Київ : Наукова думка, 1970–1980.

11. Словник української мови [Текст]: у 20 т. / НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. К.: Наукова думка, 2010.

12. Словник-довідник термінів з дизайну українською та англійською мовами: навчально-методичний посібник для студентів всіх рівнів навчання за спеціальністю 022 «Дизайн» / упор. Т. Казіміренко. Львів–Торунь: Liga-Pres, 2025. 64 с.

Інформаційні ресурси

1. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України. URL: <https://www.inmo.org.ua/library.html>.
2. Наукова періодика України. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Сайт Українського мовно-інформаційного фонду. URL : <http://www.ulif.org.ua>.